

ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՕՐԷՆ
ՅՈՂԱՆՆԵՐԻ ԵՄԷՆԱՐԱՐ

ԽՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱՆԱԹԻՍ, ԷՍԿԻ ՊԱՆԻՍՏԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղութեամբ նամակ կամ ալ
գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal «HAIRÉNIK»

ՀԱՆԱՏ, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

10 ՓԱՐԱՅ

ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ և ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարտիկ	300	75	Պարտիկ
Գրքեր	150	40	
Գրքեր	300	100	
Գրքեր	150	50	
Գրքեր	75	25	
Պարտիկ	300	25	Պարտիկ
Բոլոր արժեքները իսկապես իրական վրայ			
(Իրական փոխարէն փոխարէն փոխարէն 100			
ընդամենը 115 զրէ)			

غلطه ده اسكى باق عثمانيه
حيره بك غزه سى ادار سده

10 ՓԱՐԱՅ

Կը խնդրուի մեր գաւառաբնակ
բաժանորդներէն որ բարեհաճին
փութացնել իրենց բաժանորդա-
դիւններուն վճարումը:

ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒԼԸ

Անգլիոյ օրագրողներու համա-
ժողովին գացող օտար խմբակները
չափ սիրալիր կերպով հիւրընկալուե-
ցան անգլիացիներէն: Օտարագիր
օրագրողներու ընծայուած պատկը
ապացոյց մըն է թէ Անգլիոյ մէջ օ-
րագրողները որպիսի յարգանք կը
վայելէ: Հիւրընկալութիւնը որչափ
կարելի է չընդ ընելու համար անգ-
լիական իշխանութեան բարձրագոյն
ներկայացուցիչները ըրին ամէն ինչ
որ կրնային: Սըր Ջորջ Ուոթքիլ պէս
փաստաբան-նախարար մը համաժո-
ղովին բացումն ըրաւ, Սոլպէրիի
նման պետական անձնակազմութիւն
մը իր դերակին դռները բացաւ օ-
րագրողներու առջև, մայրաքաղա-
քին քաղաքացիութիւնը պաշտօնական
համագործակցութեան հազաժ ինչաւ իր
դաստիարակութեամբ օրագրողներն ըն-
դունելու համար, երկաթուղիներու
ընկերութիւնները իրարու հետ կը
մրցէին որպէս զի օրագրողները ճո-
խապաշտեալ կառքերով փոխադրելու
պատուը ստանան:

Նկարագրելով այս ամէնը, օտար
թերթերու ներկայացուցիչները կը
հարցնեն թէ ո՞րն է այն գաղտնիքը
որով անգլիական մամուլը այսքան
մեծարանք կը վայելէ: Այդ գաղտնի-
քը չափ պարզ է, կ'ըսեն. — անգ-
լիական մամուլի ներկայացուցիչները
զիրար կը յարգեն:

Զիրար մեծարելը տեսակ մը
սրբաբան պարտականութիւն եղած
է Անգլիոյ խմբակներուն, օրա-
գրողներուն համար: Մեծ թերթե-
րուն քով անգլիացիք ունին շատ մը
փոքր թերթեր ալ, որոնք իրենց
բան գործը չեն ըրած յարձակիլ
մեծերուն վրայ և զանոնք անպա-
տուելու համար ամէն միջոց ի գործ
դնեն: Իրենց ծրարելը չէ որ բարձր
գաղափարները մինչև իրենց խոնարհ-
հանգին, այլ իրենց կուզեն մինչև
այդ բարձրերը ելլել կորովալիր աշ-
խատութեամբ, նորանոր գիւտերով,
նորանոր նախաձեռնութիւններով:
Մըցումը կատարի է բայց անկեղծ,
համարձակ, ուղղամիտ ոգիով:

Անգլիական օրագրողները
խանութի փոքրիկ, ցած կուխներէ
հեռու են. զիրար դերադանդելու
համար իրենց ըրած յուստհաւատական
ճիգերուն մէջ իսկ զիրար կը յարգեն:
Ամէն օրագիր կը ջանայ ինքզինքը
կատարելագործել և հանրային շա-
հերուն պաշտպան հանդիսանալով,
որչափ կարելի է ուրիշներէն աւելի
բանիմաց, յանգուգ, ճշմարտախոս
ըլլալ:

Օրագրողութեան ճշմարիտ շահերը
այսպէս ըմբռնող խմբակները նա-
խանձ ալ չունին մրցակիցներու դէմ:
Տեսնուած է օրագիր մը որ գովես-
տով խօսած է ի մասին հակառա-

կորդ թերթի մը որ մեծ աշխատու-
թեամբ, զոհողութեամբ կարող ե-
ղած է իր տպագրութիւնը օրական
400,000 օրինակի բարձրացնել:

Երբ թերթերը այսքան ազնուա-
հոգի են, երբ իրարու հակառա-
կորդներ, իրարու մրցակիցներ զի-
րար կը յարգեն «ընտանիքին պա-
տիւնը» կամ ինչպէս կ'ըսենք «էս-
նափութեան խաթան» համար, ալ
զարմանալով է որ անգլիական օ-
րագրողները հասած ըլլալ բարո-
յական այնպիսի վիճակի մը որ ժո-
ղովուրդն ու քաղաքական բարձր
անձնակազմութիւնները խորին յար-
գանքով շրջապատեն զայն:

Հետեւեալները հայ թերթերուն
համար հանելը շատ դժուար չէ:

ՏՐԱՊԵՉՈՒՆ «ՀԱՅՈՒՆԻՆԵՐԸ»

ՏՐԱՊԵՉՈՒՆ, 17 Սեպտեմբեր

Բանի մը ամիսներ առաջ Տրապիզոնի
հասարակական կեանքի օրոտան խնդր-
ներէն մին էր «Հայունեաց ընկերութիւնը»:
Այս ընկերութիւնը կեդրոնական Հա-
յունեաց ընկերութեան Տրապիզոնի մաս-
նաճիւղն է: Եթէ չեմ սխալուիր, առաջ-
եւջորդ տարիներ առաջ արժանաւորապէս
Նազարեանց Մատթէոս եպիսկոպոս կաղ-
մակերպած էր այդպիսի ճիւղ մը, որ մէկ
երկու տարի տեւելով իր կեդրոնականին
նպաստ հասցնելէ, իրեն 30-40 իւրաք
պահեստի գումար մը հայթայթելէ, մեր
աղջկանց վարժարանի կարի մեքենայ մը
տալէ վերջ, իր պահեստի գումարովը,
մեքենայովը ժլատին անհրաժեշտացաւ:

Մեր աղջկանց վարժարանը, բող-
դատմամբ մանչ տղայաց վարժարանին,
չորս հինգ տարի է ի վեր տարուէ ասոր
հետեւեալ բարեփոխուելու, կանոնադր-
ուելու կ'արժանանար: Այդ վիճակին աշ-
խատաւորները եւ վարժարանին ուսուց-
չները խումբը անժամանակ չեն
համարիր Տրապիզոնի հայ կիներն ալ
կրթական գործին հետաքրքրել եւ աշ-
խատակ առնելու: Կ'առաջագործեն Հայ-
ունեաց անուամբ ընկերութիւն մը կաղ-
մել եւ կը կազմեն: Բայց ինչպէս. —
Իրենց ձեռք կանոնադիր մը կը արուի,
որ նոյն իսկ հիմնադիրներու ընտելութեան
եւ հաճութեան չէր ենթարկուած, շա-
տերու հրահրէ կ'ըլլալ բաժանորդ գործի,
հրահրէ օտարացիներ մեծ մասամբ կը
բաժանորդակցին, ժողովներու ընտել-
ութիւններ կ'ըլլան, վճարումներ կը կա-
տարուին, բայց ակներեւ եւ նպատակին
ճշդիւ համապատասխան աշխատութիւն
ու ծառայութիւն չտեսնուիր: Կ'անցնին
երկու տարիներ, օգնութիւններ կը
թուլնայ աւելի եւս, ու կը կարծուի թէ
այս ընկերութիւնն ալ Հայոց մէջ ծնած
ու մեռած քաղաքակրթութեան ընկե-
րութիւններու նման պահ մը հաղիւ տա-
սուպի պէս փայլած պիտի օտոնէր ու մա-

րէր: Եւ այս ո՞չ զարմանալի եւ ոչ բո-
լորովին անբնական պիտի ըլլար քանի որ
անգլամոտիւսներու ստուար մեծամասնու-
թիւնը ոչ նպատակներ եւ ոչ պարտաւե-
նութեան գիտակցութիւն ունէին:
Յանկարծ իրաւասութեան խնդիր մըն
է կը ծագի, ամենէն անտարբեր անգլա-
մոտիներ կը յուզուի, ժողովներ, զուգա-
րումներ իրարու կը յաջորդեն:

Խնդիրն ինչ է. — Ընդհանուր ժող-
ովին զիւանը իրաւունք ունի՞ անորէն
ժողովին վրայ դատաւոր կանգնելու կամ
համար պահանջելու: Տնօրէն ժողովը ի-
րաւունք ունի՞ ընդհանուր ժողովը ի-
նչոտ հրահրելու առանց զիւանի գիտու-
թեան եւ հրահրելի:

Անձնականութիւնն էր այս խնդրին

եւ յուզման շարժումը: ամէն տեղ եւ
երկու տեղ, ամենք ալ միեւնոյն խմու-
րը ունինք. տակաւին շատ ժամանակ
համազուտ ու ակզբունք չեն որ զմեզ
պիտի յուզեն եւ ընկերական խղճամբ
պարտականութիւններ կատարել տան:
Մանուգեալ յուզումը որ ընկերու-
թեան քայքայումը պատճառելու չափ
վախ տուաւ, բարեբաղդ տոբի համար-
ուելով, ընկերութեան կանոնադիր ու
կազմակերպութեան մէջ տեսնուած թե-
րթերունցի լրացնելու գաղափարը յա-
ռաջ մղուեցաւ:

Նոր կանոնադիր մը պատրաստուեցաւ
որով մէջ նպատակ, պարտականութիւն-
ներ, իրաւունքներ որոշ գծուած, ըն-
կերութեան բոլոր անգլամոտիւսները նպա-
տակին ընտելացնելու, գործին պատրաս-
տելու, առողջաբանական, անտեսական,
բարոյական հաշտութիւն գրեթե ընթեր-
ցանքութիւնը տարածելու համար պար-
տաւորէ միջոցներ սահմանուած եւ մինչ-
չեւ տեսնուելից տարեկան աղջկանց ան-
դամակցելու իրաւունք տրուած է:

Ամստնային գիւղացիները իրենց առաջ
գումարուած ընդհանուր ժողովին ներ-
կայացուեցաւ աղջ կանոնադիր, որ իր
մէջէն մասնախումբ մը ընտրեց կանոնա-
դիրը ընտելու եւ հարկ տեսնուելիք բա-
րեփոխութիւնն առաջարկելու համար:
Բայց մեծ պատճառներ ունինք կապու-
ած որ ընտրուելու անձնախումբը ցարդ
իր մէջ կարծեաց փոխանակութիւն կատա-
րած ըլլալ, կամ կարծեաց համարալիտե-
թեամբ լուրջ աշխատութիւն մը կատա-
րել:

Կը փափաքենք եւ կը մաղթենք որ
մեր կապաններն անհիմն ըլլան ու Գա-
ւառական վարչութիւնը հաճի իր պաշտ-
պանութիւնը եւ քաղաքակրթութիւնը ընծա-
լել աշխատութեան ու յաջողութեան
համար:

ԱՏԱԲԱՆՈՒՆ ԴՊԻՐՆԵՐԸ

Առաջագործելը կը գրեն միւր.

Հինէն ունինք քաղաքի եկեղեցիներ
րուն մէջ դպիւններու ընկերութիւններ, ո-
րոց իւրաքանչիւրին տարեկան հասոյթե-
րը կը հասնին 25 կը մինչև 35 ոսկի,
գումար մը որ կը գոյանայ եկեղեցիին
մէջ Ս. Ստեփանոսի գանձանակէն, եւ
կանոններու, հարսնիքներու ու յուզու-
նակորութիւններու առթիւ տնտեսաւ մաս-
նաւոր առուցելով: Մեր կարծիքով այս
հաւաքուած գումարէն պէտք է վճարուի,
ինչպէս ուրիշ տեղեր ալ սովորութիւն է,
երաժշտական մամուլներ, եկեղեցիին
շապիկի, հողաթափի, ժամադրերու
ծախսերը: Պէտք է նաեւ որ մերթ ընդ
մերթ այս ընկերութիւնը իրենց հաշուե-
կիւնները ներկայացնեն թաղական խոր-
հրդին եւ միանգամայն ջանադիր ըլլան
միշտ եկեղեցիին պայծառ պահելու:

Հոս, այսպէս չէ: Ս. Ստեփանոսի
թաղը ունի դպրաց ընկերութիւն մը որով
զանձը տարին 30 ոսկիէն աւելի դրամ կը
մտնէ եւ ասոր փոխարէն, երկու երեք
տարին անգամ մը ձեռք մը չափելի եւ
քանի մը զոյգ հողաթափ միայն չինք
տեսած ըլլալ տեսած ենք: Երաժշտու-
պետին ամսականը կը վճարուի դպրոցին
անտուկէն եւ եկեղեցիին ուրիշ պատա-
հական ծախսերը կը հողայ թաղական
խորհուրդը:

Ինչ կըլլան ուրիշն դպրաց ընկերու-
թեան հասոյթները: Տեղի կալ ըսելու թէ
այս ամէն զեղծմունք կը կատարուի եւ
երաժշտական ընկերութեան անհիմն
սպասուէր որ բողոքի ձայն բառնայ:

Մենք կը կարծենք թէ եթէ թաղա-
կան խորհուրդը ուզէ քիչ մը հողաթափ
թիւն ցոյց տալ, կրնայ կանոնաւոր կրթակի
վերածել այս դպրաց ընկերութիւններու
ընթացքը որք իրարու վրայ ալ եւ ալ

առթիւ ժողովուրդէն կը ստանան բաւա-
կար գումար մը: Տարակոյս չունինք որ
վարժարանն ալ պիտի օգտուի ասկէ, գէթ
երաժշտական տարեկան 30 ոսկիի ամ-
սականը դպրաց գանձէն վճարել տալով:
Հարկ է նաեւ ստիպել որ դպիւնները ա-
ւելի բան մը ընեն եկեղեցիներուն պայ-
ծառութեանը համար:

Մեզ կը թուի թէ մեծ ապերի-
նութիւն մըն է որ դպրոցին սնտու-
կը կը երաժշտական մամուլա-
նին այս բեռը: Երաժշտական,
այսպէս ըսենք, իր յատուկ արտը,
դպրոցը ունի — Երեւոյթութիւնը —
ու որչափ խնամք, կանոնաւորու-
թիւն, արհեստ ցոյց տայ այնքան
ալ ժողովուրդը բնականաբար աւելի
կը խոշորցնէ իր նուէրները կնունքի,
հարսնիքի և ալ առիթներու մէջ:
Պէտք չէ որ երաժշտական կարծէ
թէ ինքն իր ամսականը միշտ ա-
պահովապէս պիտի ստանայ դպրո-
ցին սնտուկէն, եթէ նոյն իսկ իր
դպրոցական պարտքերուն մէջ ան-
կողմ զանուի ու թերանայ: Դա-
նի որ նամանականք այս դպրոցն իր
հասոյթներով կրնայ երաժշտակա-
տին ամսականը ապահովցնել նոյն
իսկ այսօրուան անխնամ վիճակովը,
ինչու դպրոցին վրայ բեռ ըլլալ Հոս
զեղծմունք մը կայ:

ԲՈԼԵՐԱՆ

Գ.

ԲԱՐԻՉ, 1 հոկտեմբեր

Այս հիւանդութեան պատճառները ո-
րոնք են. միջրոպները, այո, բայց զի-
տեղ թէ տեղեք քաղաքային ու անհու-
համար իրենց նպատաւոր պայմաններ
կ'ուզեն, որոնք են այս նպատաւորաց
ընկերութիւնները, եւ ինչու համար
Հիւանդութեան մէջ զոյգներն մնալուն է ու
տեսական, աստի տեսն թաղութեան
վարչականի մը մէջ բոլոր սահմանադրու-
թիւնը անցնելով, աշխարհը տակնուվրայ
ընելու համար:

Եւ ինչպէս կ'ուզէ որ Հիւանդութեան
մէջ զոյգներն մնալուն չըլլայ: Կրնան,
աղտոտութիւնը, հիւանդութեան ողորմե-
լի ստողապահութիւնը այնքան կը ըն-
պաստեն պատիլ վերկիւնի անուամբ որ-
քան գիտական պատրաստած մօթ թուր
համով հոտով:

Հիւանդութեան կրնան շատ անկանոն
է. չափազանց տաքութեան չուտով կը
յաջորդէ խոնաւութիւնը. տաքութիւնը
սովորաբար 40° է, բայց բացառիկ բան
չէ 46° բարեխառնութեան հանդիպել:
Փոթորիկները անտանելի են. մայիսէն
օգոստոս հարաւային արեւելեան վեցամա-
սայ հովը (mousson) շարունակ կը փչէ,
տեսն տեսն երկինք ալ իր աղբիւրները
կը բանայ խեղճ Հիւանդութեան վրայ,
այնպէս որ տաքութիւնն ու խոնաւութիւն
հաւասարապէս կը մտաւարարուին միջ-
րոպներուն, որոնք ուրախութիւններն ինչ-
պէս յայտնել չեն գիտեր:

Միւս կողմ Հիւանդութեան եւ ոչ մէկ
խնամք կը տանին նախնական մաքու-
թեան. կղզիները իրենց համար պիղծ
են, կոտապաշտ պէտք չէ որ անոնց
դպի, եւ կ'ապրին անոնց քով առանց
երեք խորհելու թէ կրնան իրենց առող-
ջութեան վնասել: Կախարհաւոր կը հա-
մարին մեռելի թունաւորեալ, քան թէ
անոնց զպիւլ: Կը մնան հին կղզիները,
զիջուելով ամէն օր ու տարազաղորուելով,
մինչև որ Բիւրեյներ, (mohter) կարգ մը

Հիւանդ (գոն անոնք տանին զովի դոյ-
տերուն մէկուն մէջ թափելու համար
զայն, ուր անձները, հեղեղները կը
տանին խմելու) ջուրներուն. կը խառնեն
միջրոպները, եւ Հիւանդները կը խմեն
ինչ որ պիղծ կը համարեն: Կղզիներու
խառն ջուրը:

Օրինակներ չեն պակաս, բացառող
թէ Հիւանդներուն խմած ջուրն է զոյգնա-
լին պատճառը: Սակայն քաղաքը զետեղով
մը երկուքի բաժնուած է. ամառուան
աղբերուն ջուրը կը քիչաւ, ու կը հոտի,
բայց ոչ հոտը, ոչ ջուրը չեն արգիլէր
Սակայններուն ջայն նուրիակներ
համարել: Երաժշտական պէտք չէ որ դպի
նուրիակներ ջուրն: Երբ 1881ին զոյգն
նորէն քաղաք մտաւ, Հիւանդները որ ի-
րենց ճաշը այն ջուրով կը պատրաստեն,
մէկիկ մէկիկ մեռան. նուրիակներ ու
սուրը ջուրը մահացու եղաւ իրենց,
մինչդեռ մահատականը ու ըրիտօնայք
եւ ոչ մէկ զոյգ տուին ջուրային:

Դոս շատ ընդարձակ տեսութիւններ
ըրաւ իր տեղեկագրութեան մէջ հիւանդ-
րուն խմած ջուրներուն վրայ: Շրջանակ
մը կը կազմեն միջրոպները, ջուրը ու
ամառիկը, կղզիները ջուրն կ'անցնեն
մարդին միջրոպները, ու ջուրը նորէն
մարդուն, եւ շարունակաբար:

Ինչպէս զոյգներն կը տարածուի. —
Մարդն է զոյգներն տարածող ու քաղաքը
քաղաք տանող գործակալը, եւ զոյգներն
կը տարածուի մարդուն միջոցաւ, ծովու
կամ ցամաքի ճամբով:

Առաջին անգամ զոյգներն Ռուսաստան
մտնողը կարաւանները եղան, եւ անկէց
յետոյ ամէն անգամ որ քաղաքի մը ջո-
ւրային առաջին ու նորինական պատ-
ճառը փնտռեցին, միշտ անկը գտան: Իր
զոյգները վարակեալ տեղէն մը եկած էր:

1863ին զոյգներն Մարսիլիա հիւր ե-
կած էր, եւ լաւ ընդունելութիւն գտած:
սեպտեմբեր 3ին Վիէննէ շոգեւոր Գուս-
տարէր լրայ ճամբայ կ'ընէր: Երբ
Համբուրգի մէջ միջոցին եւ ոչ մէկ դէպք
նաւուն մէջ. ամբողջէս յետոյ (22 հոկ-
տեմբեր) նաւը իր պարտքը պարպելու
օրը զոյգները դէպքեր կը ծագէին ու հի-
ւանդութիւնը կը հաստատուէր 10,000
հոգիի զոյգն ուստիւ համար: Ինչ սոս-
կալի տարածակ:

Նուրիկ ընդհանրապէս զոյգներն շատ
հեռու տեղեր կը տանին առանց անգա-
ղի, որովհետեւ պատիլ վերկիւնը վեց
միսից աւելի կը դիմանայ եղեր ճամբոր-
դութեան, ոչ ծովէն կը բռնուի, եւ ոչ
ալ անօթութիւնը կը մեռնի:

Ծամաքէն մեծապատիւ զոյգներն զին-
ւորներու, վաճառականներու, ուղտա-
ւորներու հետ ճամբորդել շատ կը սիրէ:
Եւ ճամբան ասան ասան զոյգներու հա-
մար, ինչ քաղաքային դրոսանք, խեղճ
ճամբորդներէն մէկ ըսանկերուն հետ կը
խաղալ մինչև որ մեռնեն: Բաղադ հա-
նուրէն կ'ընէ հակառակականները զինքը
չըմառներն՝ կատակի համար կը հաս-
տատուի ու անկէց ալ ուրիշ ճամբորդնե-
րու հետ նոր քաղաքներ տեսնելու կ'եր-
թայ, ճամբորդելու անհամար թէրէն
մղուած:

Յուրաքանչեւ տաքութիւն մեծ աղբե-
ցութիւն ունին զոյգներն վրայ: Ընդ-
հանրապէս ամառուան տաքներուն կըս-
կի, անան կը շարունակէ. ձմեռը քնա-
նալ ձեւացնելով, ամառը վերկիւնելու
համար: Կոտ թիւր պէտք է ասալ լաւ
մը կարծեալ համոզելու զմեզ որ չկար-
ուիք թէ ձմեռը կրնայ մեռնել պատիլ
վերկիւնը: Պարսկաստան երկու տարի
շարունակ (1821-1822) զոյգներն իր սա-
մաններուն մէջ տեսաւ, Ռուսաստան նը-
մանապէս (1831-1832), Գրանտոն նմա-
նապէս (1853-1854):

Բոլորային զարգացումն ամենէն նը-
պաստաւոր եղանակը ամենէն է, միջին
թիւով 15-ի բարեխառնութիւն մը պէտք
է. բայց ձմեռուան մէջտեղը անցող ը-
կրաններ պակաս չեն տարապիտիկ հի-
ւանդութեանց պատճառով մէջ. 1830
ին Մոսկովայի մէջ ձմեռը արդիւնք չեղաւ
ըրեքամբ տարածուելուն: Փաթորկալից
ու հովիտով եղանակները յոյժ նպաստա-
ւոր են ըրեքամբին:

Շատոնց ի վեր բժիշկները դիտած էին
թէ ըրեքամբ բարձր տեղերէն, լեռնոտ
երկրներէն շատ չափորոշի: Զուգահեռա-
կան Ալպերը երբեք ըրեքամբին այցելու-
թեան չեն արժանացած, Պիւրնեան լեռ-
ները նմանապէս չեն ձանձար ըրեքամբին:
Հնդկաստանի գիւղերուական բժիշկները
ըրեքամբին ժամանակ իրենց զինուորները
լեռները կը հանեն ուխտներու պէս, եւ
արդարեւ ըրեքամբ անցնելու չափ-
զից լեռներէն վեր:

Մոլդէն 320 մեթր բարձրութեանց վը-
րայ ձորանայի մէջ ըրեքամբ երբեք պա-
տահած չէ. 1849էն 1854ի անդլիական
ըրեքամբին ժամանակ, հաշիւ ըրեր են որ,
թէմիսէն 100-300 տաք բարձր զիւրերուն
մէջ, 1000ին մէկ հողի կը մեռնէր, մինչ-
դեռ ցած վայրերու մէջ մեռելութիւնը
1000ին 15 էր:

Տեղը մեծ ազդեցութիւն ունի ըրե-
քամբին զարգացումին. աղտոտ, ցած, խո-
նաւ տեղերէն շատ կ'ախորժի, մինչդեռ
օդաւորութեան մաքուր վայրերէն հեռու կը
կենայ. դիտուած է թէ միեւնոյն քա-
ղաքի մը մէջ մէկ քանի անգամ ծաղոյ
ըրեքամբ զրեթէ միշտ միեւնոյն փողոց-
ները, միեւնոյն տունը, միեւնոյն վայ-
րերը այցելած է:

Գլխաւորաբար բանտերը, յիմարա-
նոցները, կարգ մը տուններ, կեդրոնա-
կան բանտերը զրեթէ միշտ վարակած
են ըրեքամբին առէն անգամ որ հիւան-
դութիւնը քաղաքին այցելութեան եկած
է:

Յաճախ խոնաւ փողոցները, եւ մաս-
նաւորապէս անոնք որ ջուրերու մօտերը
կը գտնուին, ըրեքամբին որչափ զար-
գացած են միշտ:

Տարբեր ու սեռ ու եւ զաւգեցութիւն
չունին ըրեքամբին վրայ. նորածնները
ընդհանրապէս զրեթ են, կ'ըսեն: Բայց
արհեստը մեծ նշանակութիւն ունի. հի-
ւանդանոցի պայտօնեաները ամենէն աւե-
լի են ըրեքամբին: Կականխական մի-
ջողութեան զեն անձաւորութեան ժամա-
նակ հիւանդապահներուն մեռելութիւնը
շատ բարձր էր. Մոսկովայի մէջ (1830ին)
100 հիւանդապահներէն 30-40ը կը մեռ-
նէին, մինչդեռ քաղաքին մէջ մեռելու-
թիւնը 100ին 3 էր:

Բժիշկներն ալ շատ ծանր տուեալ են
իրենց գիտութեան ունեցած սէրը. բայց
բարեբանաբար հակամեծութիւնը մեծ
պատճառ մը, անթափառեցիկ զրահ մը
եղաւ բժիշկին ձեռքին մէջ, եւ այսօր մե-
ռելութիւնը շատ քիչ է թէ՛ բժիշկներուն
թէ՛ ժողովուրդին մէջ:

Գերեզման փորողները, ձերմակեղէն
ու զարդերը նմանապէս յոյժ ենթակայ
են ըրեքամբին:

Հիւանդութիւնները քիչ կամ շատ ը-
րեքամբ կը մօտեցնեն, աղտոտութեան ու
խոնաւութեան պէս. արագընթաց հիւան-
դութիւնը ոչ այնչափ, որչափ ըրեքամբ
հիւանդութիւնները մեծ ազդեցութիւն
ունին. սաստմանի տկարութիւնը, ալ-
բոյւմոլները, ծիրաւութեանց եւ, ուրիշ

հիւանդութիւններէ տկարացողը, կամ ա-
ղէկնալու վրայ եղողը, շուտով ըրեքա-
մբ կը ընտելին եթէ կատարեալ առողջա-
պահութեամբ չապրին:

Կը տեսնէք թէ պատիւ վերկելու ինք
առանձին տակը, երկրորդական շատ
մը պայմաններու մէջ կ'աճի. տեղւոյ,
ժամանակի, բարեխառնութեան, հիւան-
դութիւններու եւայլնի համեմատ միայն
կրնայ զարգանալ:

Պ. ՔՕԼՈՒԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Պ. Ընդդիմութիւնի նախարարութեան մատ-
անջութիւն պատճառող հոգեբէն մին
ալ Սիկիլիոյ կացութիւնն է. Աւստրալի-
թիւնը նորէն զուր բարձրացուցած է
հոն եւ այնչափ ասարածուած, որ շատ
քաղաքներու մէջ բնակիչները չեն հա-
մարձակիր չըջակայքը երթալ:

Այս աստիճանաւ կացութիւնն պատ-
ճառն է նախ այն անտեսական տաղանայն
ուսկից կը նեղուի ամբողջ Իտալիա եւ
մասնաւորապէս թիւրքականութիւնը որ կը
տիրէ այժմ այդ զինեղատ կղզիին մէջ:
Իտալիոյ եւ Յիւստանիա առեւտրական յա-
րաբերութեանց խզումէն ի վեր, որով
Սիկիլիոյ զինին երեսի վրայ կը մնայ:

Ռ Ռ Ս Ս Ս

Պերլինէն կը գրեն Սիւստրալի թէ
ուսուցչութեան տեսչականութեան բանակցու-
թիւնները ֆրանսերէն լեզուով պիտի կա-
տարուին:

Կինները բժշկական համալսարանին
ուսանող ընդունելու օրովորութիւնը ամե-
նէն առաջ զորոքարող երկիրներէն մին
Ռուսիա եղած է, որ սակայն ամենէն
առաջ վերցուցած է այդ տնօրինութիւնը:
1882էն ի վեր կինները ալ եւս չեն ըն-
դունուիր բժշկական համալսարանը, եւ
այդ թուականէն ի վեր բժշկական աս-
պարէզը կ'ընտրուի համար փակուած է ի
Ռուսիա: Ասոր համար է որ Բարիկ
բժշկական համալսարանին մէջ ուսու-
սանողուհիներուն թիւը այնքան շատ է:

Ֆ Բ Ա Ն Ս Ա

Մէկ քանի Բարիկի վաճառականներ
կատարութիւնն անաշխարհ են աղ-
գային հոսքանակութեան մը արտօնու-
թիւն ալ, զենլու համար Էֆէլեան աշ-
տարակին աղամանդէ մանրանկարը զը-
ակնաւաճառ մը չինած էր Յուզանդէ-
սին տունն: Այդ աղամանդէն աշտարակը
մէկ միլիոն ֆրանք կը հաշուուէր. բայց
ակնաւաճառը սնանկանալով 500,000 ֆը-
րանքի գնուեցաւ: Հանգանակութեան
կազմակերպիչները կ'ուզեն որ ֆրանսե-
կան կառավարութիւնն այդ զեղարուես-
տական գործը իբր աղգային նուէր Ռու-
սիոյ Կայսեր ընծայէ:

ԱՆԳԼՈՅ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ

Մուրացկանութիւնը արդիւնած է
Անգլիոյ մէջ, բայց յաճախ պատժող չեն-
թարկուիր. ուստի մուրացիկի մը դէմ
վերջերս ի Բիլմուտ արուած ծանր վճիռ
մը լրագրութեան ուշադրութիւնը կը զը-
րուէ: Բաւական չնորհող հաղուես-
տական մարդ մը կ'երթայ քաղաքին գաղտ-
նի օստիկաններուն պետը կը գտնէ, եւ

կը յայտնէ անոր որ ասեռեց լաւ վիճակի
տէր մէկը եղած ըլլալով, չէր ուզեր
երթալ զազգայի որչի մը մէջ պատկիւ,
եւ իրմէ 40 սանթիմ կը խնդրէր իր ցան-
լու համար չիլինը որ անհրաժեշտ էր իրեն
լաւ տեղ մը պաշկելու համար: Ուստի-
կանը, փոխանակ օգնութիւն մը ընելու,
ձերակալեց մարդը եւ դատարանները
արձակեց այդ մարդը, սակայն բացատրե-
թեան դատարաններէն, միանգամայն
ծանր աշխատութեամբ:

Այս Կաթաղանք վճարի հետ բողոք-
անցնէ ուրիշ մը զոր տուած է այս օրերս
անդլիացի դատարանը մը:

Մարդը մը անգլիական ոսկի մը տըր-
ուած էր որպէս զի երթայ մանրէ զայն
ու բերէ. մարդը կ'երթայ եւ մէյ մըն ալ
մէջտեղ չեկեր: Դատարանը անպարտ
արձակեց այդ մարդը, սակայն բացատրե-
թեան վճիռը թէ ամբաստանեալը գողու-
թիւն չէ ըրած. ասանց իր ուղեւորն,
օսկի մը տուած են իրեն. մանրուքը ետ
չբերելով անպարտած գործ մը ըրած է,
բայց ո եւ է յանցանք չէ գործած, պար-
զապէս պարտական մնացած է:

Հ Ո Ւ Ն Գ Ա Ր Ի Ա

Հեռագիրը ծանուց թէ Հունգարիոյ
երեսփոխանաց ժողովին դեր-նախագահ
Պ. Պորոս տանը երկրորդ յարկէն վար
ինչալով մեռնի է: Վերջին թղթաբերով
առնուած լրագրիւնը կը հաստատեն թէ
Պ. Պորոս կամովին անձնապէս եղած
է, եւ այս դէպքը մեծ օրոտուգութիւն
յառաջ բերած է: Կոմսուհի մը, որուն
փառաբանն էր ինք, դատ բացած էր
իրեն դէմ՝ զանազան գումարներ իւր-
ցուցած ըլլալու ամբաստանութեամբ,
Այդ գործը կը նայուէր պատուոյ ատենին
մը առջեւ, որ նոյն օրն իսկ իր վճիռը
պիտի տար: Պ. Պորոս այնպէս մը կար-
գարած էր որ կարծուի թէ արկածի մը
զոհ դառած է:

Կրտսէի նաեւ թէ դեր-նախագահը մեծ
կորուստներ ըրած էր Պորոսի մէջ:

ՕՐՈՒԱՆ ՆԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Ինգրպուրի, 8 Հոկտ.

Միջերկրականի ուսումնական նաւա-
տորմը Սպանիոյ ծովեզերքէն մեկնեցաւ
ի Ռուսիոյ, Ռուսիոյ այցելութեան միջոցին
նաղաղական զացող երկու ուսուցիչ
մարտանաւ պիտի միանան այդ նաւա-
տորմին:

Եւմատական, պատերազմական եւ
հանրօգուտ շինութեանց նախարարու-
թեանց պատուիրակներէ բաղկացեալ
ուսումնական յանձնախումբ մը Պարսկաս-
տան գնաց, ուսումնասիրելու համար
Պարսկաստանի ճամբով Եւրոպան Հնդ-
կաստանի միացնելիք երկաթուղիի մը
շինութեան ծրագիրը:

Բարիդ, 8 հոկտ.

Կառավարութիւնը որոշեց երկու նոր
հեծեղանքներ կազմել:

Հոռոմ, 8 հոկտեմբեր

Ձինազորաւորները հրաման ստացան
զինքն ցերեկ աշխատել հրացաններու չի-
նութեան:

Յրիտիկաբուէ, 8 հոկտեմբեր
Պիզարը իշխանը աստ եկաւ քաջա-
ւորով:

Հոռոմ, 7 հոկտեմբեր

Կէս-պաշտօնական Սղէֆանի գործա-

կալութիւնը կը հերքէ լրագրիւններուն այն
լուրը թէ թաղաւորն եւ ծովային նախա-
նարը պիտի երթան այցելել անգլիական
նաւատորմին:

Նոյն գործակալութիւնը կը ծանուցանէ
թէ 1870ի զինուորները եւ 1871ի զինու-
որներուն մէկ մասն ալ իրենց տունները
զրկուեցան: Գործակալութիւնը կ'ըսէ
թէ այս իրողութիւնը լաւագոյն հերքուին
է Իտալիոյ պատերազմաւոր զինուորու-
թեանց վրայ պարտած զոյգներուն:

ՏՐՈՒԻՉՆԵՐՈՒՆ

Հոյժեղի դործակալը ամէն օր,
կիրակի օրերն ալ, կը գտնուի Էսկի
զապտիկէ պարտիզակցի Դանիել աղա
Արշակեանի խանութը առտուան
ժամը 10 էն մինչև 2:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԸ

Ս. Պատրիարքը Բաղ. Ժողովի
ատենապետ Սիմոն Պէյի հետ միա-
սին Կայսերական պալատ երթալով
ընդունուեցաւ առաջին անհեկապետ
Հաճի Ալի պէյին:

Սրբազանը իր երախտադիտա-
կան զգացումներն ու ջերմ շնոր-
հակալութիւնները մատոյց վեհ.
Սուլթանին բարեխառն հողածու-
թեանը համար, Հաճի Ալի պէյ
գնաց վեհ. Սուլթանին հաղորդե-
լ. Պատրիարքին դալուստը եւ ար-
տայայտած շնորհակատ զգացում
ները:

Սենեկապետ պէյը վերադառ-
նալով Ն. Վեհախառնութեան բա-
րենները հաղորդեց Ս. Պատրիարքին:
Կայսերական պալատէն Ս. Պատ.

րիարքը Բ. Դուռը երթալով, այ-
ցելեց Մեծ Եպարքոսին ու խորհրդ-
աւանին, յետոյ գնաց Դատական
գործոց նախարարին որ բացակայ
էր, նմանապէս այցելութիւն տուաւ
օստիկանական նախարար Նազմ
պէյին:

Այցելութիւնները աւարտելէն
յետոյ Ս. Պատրիարքը Պատրիար-
քարան երթալով անցաւ պաշ-
տօնին դուռը: Այս առթիւ Պատ-
րիարքարանին պաշտօնէութիւնը ներ-
կայանալով Սրբազանին բարի վե-
րադարձ մաղթեց:

Ի Զ Մ Ի Ր Է Ն

Սեպտ. 24ին ուրբաթ օր Յրե-
սիէի ժպտի շոգենալով Իզմիրէն
դէպի Թուրուզ (Յրանա) մեկնե-
ր են երկու պատանի, Թովմաս Պո-
յաճեան եւ Վահան Դաղարոսեան,
որք Իզմիրի Աղգ. Վարչութեան
ժախքով կ'երթան ուսուցչութիւն
սորվիլ Թուրուզի վարժապետանո-
ցին մէջ:

Առաջինը, Լուսիմիլէն է, երկ-
րորդը Իզմիրէն, երկուքն ալ 17 ա-
կան տարեկան ուշիմ եւ շանասէր
պատանիներ որք Մեսրոպեան վար-
ժարանին մէջ ամենէն յառաջա-
դէմները եղած են:

Իզմիրի վարժարաններու տեսուչ
կարգուած է Պ. Իսահակ Տէր-Յա-
րութիւնեան, համալսարանական ու-
սում ստացած Գերմանիոյ մէջ, Պ.
Տէր-Յարութիւնեան հեղինակն է
«Հայոց Գիրք» երկասիրութեան՝ որ
մէկ քանի տարի առաջ պատկու-
ցաւ Իզմիրեանց Կոստի յանձնա-
ժողովէն:

ԿՈՎԿԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Լիւմիսիէն կը հաղորդե-
թի Ֆիլիսի ուսուցիչ թերթերուն թէ Պե-
տրպոլիոյ առաջնորդ Գրիգոր եպս.
Աղափրեան եւ Աստիւրեանի ա-
ռաջնորդ Գրիգոր եպս. Սուրենեան
հրաժարական տուած են իրենց
պաշտօններէն:

Թիֆլիսի մէջ լուր տարածեց են
թէ Տ. Արիստակէս եպս. Սեդ-
րակեան հրաժարական տուած է
ձեմարանի տեսչութեան պաշտօնէն,
սակայն Նալե Ապուրեյի դժուարա-
կուղէ հաւատալ այդ լուրին, քանի
որ Սրբազանը վերջերս շատ զբա-
ղած էր ձեմարանի գործերով, եւ
թէ այդ լուրը տարածուելէն օր մը
առաջ հեռագրով Թիֆլիսէն հրա-
ւիրած էր Պ. Ներիշ Մատաթեանը
իբր ուսուցչի պատմութեան եւ գը-
րականութեան ձեմարանին համար:

Թիֆլիսի Նալե Ապուրեյի թեր-
թին մէջ կը կարդանք թէ անյայտ
չարագործներ Գեղարդի վանքի մօտ
Հաւուց-Թառ վանքը մոռնելով դա-
շուով սպաններ են վանահայր
Ներսէս վարդապետը, տնտեսը ու
վանքին ծառաներէն մին: Յետոյ
զիւղները փառաբանելով անկողին
մէջ այրեր են: Որովհետեւ բան մը
զողորմած չէ վանքէն, ուստի կըր-
նայ երթալու թէ ոճիրը գոր-
ծուած է ոչ թէ գողութեան նպա-
տակով այլ վրէժխնդրութեան:

Հայոց թատրոնի ներկայացում
ները սկսած են Թիֆլիսի մէջ սեպ-
տեմբ. 19ին: Նալե Ապուրեյի կը տեղեկա-
նայ թէ Տիֆլիս Ագիւս եւ Պ. Սիսակ
եւ պիտի հրաւիրուին Թիֆլիս:

Թիֆլիսի երկրորդ Կիմնադեանի
Յրդ. կարդի աշակերտ Տիգրան Յով-
հաննէսեան 18 տարեկան պատա-
նին ատրճանակի հարուածով մը
ինքնիւնք սպաննած է:

ԹԵՐԹՈՆ «ՀԱՅԵՆԻՒՄ» (97)

ԱՄՐՈՒՄԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ Ի.

Բայց երիտասարդն արդէն հեռուէն էր,
դաշտին հեռեւորներուն, արագընթակնե-
րուն եւ ցորեններուն մէջէն կը վազէր,
անդադար ու խնդի պէս...

Սիւզան, անգիտակից շարժումով մը
թեւեղն անոր երկնցուց աղերսարկու եւ
երկու անգամ զոչեց:

Բէյմոս, ուր կ'երթայ, Բէյմոս, Բէյմոս,
Բայց Բէյմոս շատ հեռու էր ու չուցե-
ր եւ երբ Բէյմոսը չըլլապատող ժա-
նոններ Երան անհետանալով Սիւզան
այլ եւս չտեսաւ զայն, անգիտ զատարկու-
թիւն մը զգաց իր քրտին մէջ, իբր թէ
Բէյմոս հեռը տարած ըլլար անոր կենալը,
հոգին, շունչն ու երջանկութիւնը:

Եւ մամուռին վրայ ինկաւ, թեւերը
ծալած ու դիակի մը պէս տօգոյն դէմը
զարձակած դէպի կաղնիներու տերեւա-
ղար գոթի, ու հազարաւոր փոքրիկ
թողուներ կ'երգէին շարունակ եւ օրու

մէջէն կ'անցնէր մերթ ընդ մերթ զիւրե-
ւոր իբր բնութեան թեթեւ չնչառութիւնը
զոր կ'իզիւր արեւը քիչ մը կը ծանրացնէր:
Ժամ մը մնաց յայտնի:

Եւ երբ ոտը եկաւ, Մէջոն-Պանին
ճամբան ընեց զեղեւելով եւ երկու
ձեռքը ճակտին դրած:

Ժ. Բ.

Սակայն Լարօ զիւրեք ցերեկ իր դա-
տին վերադննութեանը կ'աշխատէր:

Սիւզան Բէյմոսի հետ տեսնուելուն հե-
տեւեալ օրն հիւանդացի էր, բայց հայրը,
թեթեւ անհանգստութիւն մը համարելով
զայն, կարեւորութիւն չէր տուած:

Դուռն մի' ելելը, ըսեր էր անոր,
արեւը շատ տաք է... Հանդէլ...
այս օրերս սաստիկ այլալուր թիւններ ու-
նեցար... մեծ ուրախութիւններն ալ
մեծ վշտերու պէս վառնաւոր են:

Եւ Բարիդ գացի էր, ուր կ'ուղէր
տեսակցիլ հարցազննիլ զատաւոր տը Լին-
բերօլի հետ:

Դատարանը զատարանին իր անեւակն էր:

Լարօ իր այցելուած տալուն պէս՝
զինքը ներս մտնցին:

Պ. տը Լինբերօլ անոր ներս մտնելը
տեսնելով աշխուժի ոտքի եկաւ, զինքը
զիմուելուց ու ձեռքը անոր կրկնաւոր:

Յետոյ աթոռ մը տուաւ որ նստի,
Բայց այս առաջին եռանդէն ետքը,
դատարանի դէմը մէկէն ի մէկ փոխ-
ուել, միջոցներ էր, եւ տեսնել մը տըլի-
ութեանը անոր կրեւր նայեցաւ անձայն:
Ի սկզբան Լարօ բան մը չնշարեց:
Ինքը վստահ եւ ուրախ էր, այնքան ձա-
խարդութիւններէ ետքը ապագան կը
սկսէր վերջապէս մպտիլ իրեն... ար-
գարութիւնը սխալեւ ու զինքը անպատ-
ուել էր. հիմայ պիտի խնդրէր արդա-
րութեանէն որ ըրած չարքը դարձանէ՝
ինչ որ զիւրին էր անուշտ անոր համար՝
եւ իր պատիւը վերահաստատէ:

Շատ պարզ բան է այս, կ'ըսէր
ինքնին: Արգարութիւնը ինքնիշխան

Գործածելի ընդդէմ քոլերայի եւ այլ
ամաճարակ հիւանդութեանց, պատ-
աստուած ձեռամբ գեղազործ Յակոբ
Ք. Պոլաճեանի: Կը ծախուի ամէն տեղ:

—Աղան—Բլան իւր կերակրի օր թօփա-
հանէ սալալատակին վրայ ինկած պառ-
կած էր Եւէվրէթ անունով մէկը որ հա-
մուտ գործիքէ յը ձեռքերէն պիտաւոր
ուռած էր։ Վեր առին հրեականաց տա-
նակու համար, բայց ճամբան մեռաւ։
Սակիյն ժամանակ ունեցաւ իմացնելու
թէ իշխնքն սպաննող Ալի անունով մէկ
էր։ Մարտասպանը գտացած ապաստան-
էր իր եղբորդ տունը ուր ձեռքակալուե-
լիս։

Հին Գինի

ԵՐԵՄԻԱՆ ԵՐԵՄ արարուան եւ ՏԱՍ-
ԵԼԿԵՑ տարբան ճերմակ ու սեւ անա-
պատ գիւղիներ շէշերու մէջ պահուած: Այս
գիւղիներ մեծապէս օգտաւոր են աստաթը-
նի տակաւին լուսնեղջիւր եւ մանուշակ-
աւոր ապարիւնած հիւանդներու: Կը զբոս-
նուին յՕրթագիւղ հանգուցեալ Մուխթար
Յակոբ աղբի տունն, որ շատ դիւրեւ կը
պտնուէր հայոց եկեղեցին զիմուելով:

3 — 10

—Դուք կներ. Բերայի ոստիկանու-
թիւնը տեցած զինքը կօխցը Ձէկը տ-
նուն երկու թիւքը կհնկրու տունը դ-
րա գտունի Բերա Թօփանէ Ճիհանկի-
թիւքը: Այս տունէն գտնուեցան զոս-
ման ընկերներ, կերպասներ, տպածոյներ եւն-
քեր այդ կինըը գողցած էին Պոստ-
Մեծ Շուկային ու Բերայի խանութնե-
րէն: Երկու Ձէկերըը հարցաքննու-
թեան ենթարկուեցան:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ԵՐԻՄԱԿԻՏԱՐ

Կիրակի գիշեր Պէյլէր օդու թատ
րոնի, Իտալական խումբը ներկայացու
թաւաւաւ օբլան : Սիւնանան խումբ
էր նուագէր, Պ. Աստուի Պրագաւալէր ա
նաւորդու թեւան : Ներկայացուած յաջոր
նցաւ թէ՛ խմբին եւ թէ՛ Սիւնանան
աւազաւորին համար, որ առաջին աւ
ամ կը ներկայացնէր օբլան ժայռէ ի

Թատրոնը բաւական բազմութիւն կար
նկէպէս փափաքելի էր բոլոր օթեանները
եցուն տեսնել : Յայտնուած փափաքին
ամեմառաւ , Իտալական խուճըր յոռաջի
ար շարտթ դիշեր նոյն Թատրոնին մէջ
իւրի տներկայանէր Գառնէն : Տմաւանները
էնչո՛ւ մասամբ ծախսուած են արդէն :

2 ДІПЛОМЪ НАШЕГО

ՀԱՆՔԹՈՑ ՊՈՐՄԱ

(Մեղաեմբեր 27)

ՆԵՐԱՅԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՏՐՈՑ

երեք առաջին խմբակի վրայ.....	109 15
, , Խմբակի " 	23 7½

ԵՐԵՎԱՆԻՑԷ

երեկ առաջին խմբակից.....	24 14
երեկ երկրորդ խմբակից.....	24 12

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆԱԿԱՏՐՈՑ

երեկ առաջին խմբակից.....	24 14
երեկ երկրորդ խմբակից.....	24 12

[illegible]

ԱՆԳԻՐ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՎԻԳ
Շարադիր . Վահան Վ. Տէր-Մինասեան
Ին է 30 զբոսչ հանրեւջ քոթայէ ծախոթ
Դիմէ, Պաշտատուեան տպարանի :

նշուշտ Լըզիւրքի դատն իմացած էք,
սկից ասելի նշանաւոր օրինակ յը
ննար ցոյց տալ ձեզ: Լիոնի տըրքան-
սիկն սպանութեան պատճառաւ Լըզիւրք-

հոգեւորականները, որոնք անհրաժեշտ է հարգել և պաշտպանել, թե՛ հարգել և պաշտպանել են իրենց հայրենի երկրի և հայրենի ժողովրդի հանդեպ:

—Այդ յօդուածն ի՞նչ կ'ըսէ նախինք :

—Կ'ըսէ որ եղանական դատի մը
արքունութիւնը այն ատեն միայն կա-
սկ է. երբ արքայադատներն ինչ-որ

— Բայց ես ահա այդ կացութեան մէջ
... Ես ինքս կը բողոքեմ . . . Լըզիւր-

—Մեռեալները չեն միայն որ օրէնքին
ստորագրութիւն են կը վնասուին • օ-
րէնքը համար՝ մարդու մը անմեղութիւ-
նաւանն չէ քննող արտաքին մեղ-
քագործին հետքը •

—Հայպա ուրիշ ի՞նչ պէտք է, Տէ՛ր
ստուած, Եւրիշ ի՞նչ կ'ուզէ։
—Օրինագիրքը մի միայն երեք պա-

Երկրագործության և անասն փառաբանությունը

Նոր բացված Հայերեն լեզուի

ԸՆԴՈՎ 30.000 ԴՈՒՅՈՒՆՆԵՐ ՆԻՒՆԻՍԵՐԸ :

Ի՞նչ 672, Գին 15 դրուս :

ՀԱՐԱՔԱԾՈՒՆ և ԿԱՐԻՏՈՒՆՆԵՐԸ :

Ի՞նչ 192, Գին 5 դրուս :

— Եղևին Բ. ՄԱՍԸ, ԽՈՑ ԳՐԱԾՈՒՆ ԱՆՍԻՍԻ ԳՐԱԾՈՒՆԻ :

Ի՞նչ 288, Գին 7 1/2 դրուս :

ԱՐԶԵՐՆ ԿԱՄԱԿԱՆԻ, ՎԻՍԻՆ ԻՐ ՏԻՍԱԿԻՆ ՎԼԻՑ :

Ի՞նչ 272, Գին 7 դրուս :

ՅԱՄԱՐԱԲԱՐՈՆ ԵՒ ԾՈՂԱԹԻՆ
ՓԹԵԱՆԻՊԻՓԵՒԻՆՆԻՔ
Է. ԵՒ Ռ. ՅԱՆՆԱ,
ԳՐԻՄ, ՎԱԼԵՐԻ ՍԽԱԼԷՆ ԽՆՆ, 10
(ԳԻՄԵՐՔԻՆ 500)
ԱՍՏՐԱՆՃՆԻՐԸ ԿԸ ԳՐԻՍԱՐԵՃ ԿՈՒ
ԱՅՆ ԵՐԿԻՐ ԵՒ ԺԱՅՆԱՐԳԱՅԻՆ
ՍԵՐ ԾՈՂՈՒ ԻՆ ԱՐԻՔԵԿԱՆՆ ԿՈՒ
ԵՆԱՊԱՐԿԱՆՆԻՐԸ ։
ԾՈՂԱՅԻՆ ԿՈՒՆԻՍՏԱՆԻՔԻՆ

ՏՈՒՐԻՍՏԻ ԶՈՒՐԴԵՆՆԵ
ԲԺՅԵԿ ԵՒ ՎԻՐԱՐՈՅԺ

Հաստատած է իր քանկութիւնն ի
րա Բարսեղնէ Բուլղար Փէշկիրնի փո-
ղիւ հ3, ուր կ'ընդունի իրեն զիմոզ
ւանդները ամէն օր ժամը հինգէն մին-
ւ ութը : Կր դարձանէ ներքին եւ ար-
քին հիւանդութիւններէ ի զատ կա-
նց հիւանդութիւնները :

գալ կանխատեսած է, որոց մէջ զըտ-
նող շատապարտեալի մը դատոր կրնա-
լարքննել: Եւ ի՞նչ այդ երեք պարագա-
ւան մին չըլլալ, դատոր չվերաքննուի-
րտապարտեալը կրնալ ներողութիւն
նել. . . . Ներողութիւնը միշտ կարելի
քանի որ մի միայն Համբարպետու-
ան նախագահին ձեռքն է. . . Բայց դա-
ւապարտեալի մը անմեղութիւնը որքան
որ յայտնի ըլլայ, ուրիշները որքան
որ հատատեսին, երջիխաւորքն ու ու-
ցուցանին զայն. . . . Եւ մարդը չի
ար ըստ օրինի անմեղ համարուի. . .
միշտ նախնին դատապարտեալ մը կը
լը. . . .

— Բայց ատիկայ անխաւաքութիւն է. . .
— Այո՛, բայց օրէնքն այս է եւ օրէն-
քէմ ըսն մը ընել կարելի չէ.
— Եւ ըսել եւ ու դատարի վերաքննու-
ան համար կանխատեսեալած պարագա-
էն մէկուն մէջ չե՞մ գտնուիր,
— Ներեցէ՛ք որ սրտերնիդ պիտի ցաւ-
եմ. . . .

— Կը ներում. . . մի՛ քաշուիք, ըսէ՛ք. . .

— Ո՛չ. . . Մեր օրինադրերն արդի
նախկին ի, եղբայրսմայն դատի մը
վերաքննութիւնը հետեւեալ երեք պար-
գանքերուն մէջ միայն կարելի է.

(Ծառասնակեմ)

